

Neerlands hoop met hoog eq

Wij hebben niet vaak gevoelens van nationale trots, maar het is mooi om te zien dat bekende buitenlandse engineers en producers Nederlandse software gebruiken. Altverb doet het nog altijd goed, en tegenwoordig zie je steeds meer producten van Fabfilter opduiken in interviews. Versie twee van hun Pro-Q equalizer maakt perfect duidelijk hoe dat komt.

door Wessel Oltheten > wessel@interface.nl

INFO
 • prijs incl: € 149,-
 • distributie: FabFilter Software Instruments, online, info@fabfilter.com
 • internet: www.fabfilter.com

De originele Pro-Q was al de equalizer met de flexibele interface. Niet bedacht om met knoppen te bedienen, maar echt toegesneden op de muis. Het was ook al een van de meest complete equalizers: vierentwintig flexibel in te delen banden die in stereo, dubbel-mono of mid/side kunnen werken, en die je individueel kunt monitoren. Hij had al fase-lineaire en standaard filters, en over de klankkwaliteit had ik weinig te klagen. Toch is er nu een update die een nieuw getal verdient, want Pro-Q 2 brengt, naast verbeteringen van het origineel, ook een boel nieuwe functies.

Visueel

De meest opvallende vernieuwing is de komst van de spectrum analyzer, die is overgenomen uit Fabfilters Pro-MB. Ik ben geen grote fan van visuele feedback tijdens het eq'en, omdat de koppeling tussen wat je ziet en hoort vaak anders uitpakt dan je zou verwachten. De visuele impuls is heel krachtig, en de neiging

om het er goed uit te laten zien in plaats van het goed te laten klinken moet je soms bewust onderdrukken. Maar die analyzer kun je ook gewoon uitzetten. Bij het snel opsporen van nare resonanties of storende bijgeluiden kan hij zeker helpen, en hij oogt snel en nauwkeurig. Ga je met je muis over het spectrum dan houdt hij de pieken vast, die je vervolgens kunt beetpakken. Pro-Q 2 maakt dan een small bell-filter aan waarmee je precies die frequentie kunt verzwakken of versterken. Spectrum Grab noemen ze dat. Het pianokeyboard dat je onder de frequentie-as kunt weergeven, biedt nog een andere manier om snel de juiste frequentie voor je filterband te selecteren: het middelpunt kun je precies op een noot naar keuze slepen.

Als standalone spectrum analyzer werkt Pro-Q 2 ook heel goed, mede doordat de afmetingen van het plug-invenster vrij instelbaar zijn. Zet de eq op je mix, geef hem in full-screen weer (bij voorkeur op een tweede monitor) en je krijgt prima visuele feedback. In die rol gebruik ik een analyzer liever: hij zet je aan het denken of bepaalde gebieden

in je mix niet over- of ondervertegenwoordigd zijn, maar leidt je niet af bij het eq'en van individuele elementen.

Pro-Q 2 heeft opvallend genoeg ook een sidechain-input. Deze ingang is alleen met de analyzer verbonden, waardoor je bijvoorbeeld

hoog eq

het spectrum van de zang kunt zien terwijl je de piano bewerkt. Je kunt dan tegelijk ook het spectrum van de piano zien; voor en/of na eq. Er is zelfs een eq-match-functie waarmee je het spectrum van het sidechain-sig-naal op je geluid kunt overbrengen. Dat is grappig, maar buiten het creëren van speciale effecten zie ik er weinig praktisch nut voor.

Doelgericht

Als je geen gekke problemen in je geluid hebt, kun je met heel geleidelijke eq-curves de meeste correcties prima doen. Vaak is een

beetje meer of minder hoog of laag alles wat nodig is om een instrument op z'n plek te krijgen. Daarbij kan een tilt-filter heel nuttig zijn: een high en low shelf rond hetzelfde kantelpunt. De filters werken tegengesteld qua versterking en verzwakking; meer hoog betekent dus tegelijk minder laag. Pro-Q 2 heeft zo'n tilt-filter, en hoewel je de resulterende respons met bijna elke digitale eq zou kunnen namaken, werkt de bediening zo snel en doelgericht dat je toch liever naar Pro-Q 2 zult grijpen. In één beweging stel je het kantelpunt, de hoeveelheid versterking en de steilheid van het filter (met het muiswiel) bij, waardoor je sneller op de optimale instelling komt dan met losse shelves.

Een andere functie die de doelgerichtheid ten goede komt kennen we van sommige analoge equalizers: proportionele bandbreedte. Dat betekent dat het filter vanzelf smaller wordt naarmate je meer versterkt of verzwakt. Het is niet altijd ideaal, maar vaak

doet het precies wat je zoekt en vind je daarvoor sneller de beste instelling.

Vlakke filters?

Een nieuwe functie is dat je de steilheid van alle filters in stappen kunt aanpassen tussen 6dB per octaaf (zeer geleidelijk) en 96dB per octaaf (brickwall). Nu zou je kunnen denken dat dat een andere manier is om de Q-factor aan te duiden, maar het gaat wat verder. Met een extreem hoge Q-factor kun je namelijk ook 96dB per octaaf steilheid bereiken, maar dat betekent dat het betreffende bell-filter automatisch zeer smal is. In Pro-Q 2 kun je bijvoorbeeld een bell maken van twee octaven breed, met 96dB per octaaf steilheid aan de zijkanen. Dit filter heeft geen geleidelijk verloop naar de maximale werking rond zijn middenpunt, maar een vlak verloop over zijn hele werkingsgebied op de uitersten na. Een band pass-filter

De klank is misschien niet uniek, maar de bediening werkt zo snel en doelgericht dat je graag naar Pro-Q 2 zult grijpen

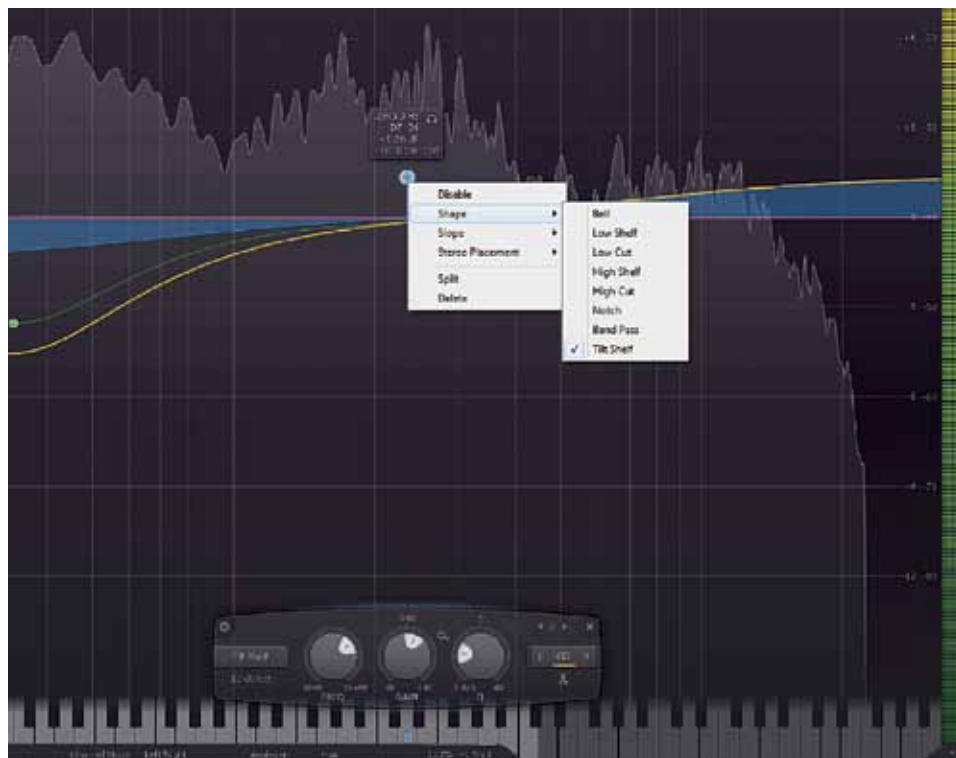

>> ter dus, zoals je dat tegenkomt in cross-overs of synthesizers, maar dan extreem flexibel.

Leuk, maar wat kun je daar dan mee? Heel precieze ingrepen doen in het middengebied. Zoals je met een low shelf met een hoge Q-factor precies een octaaf kunt optillen zonder het bovenliggende octaaf te beïnvloeden, kun je nu ook problemen in het middengebied aanpakken binnen strak gekaderde grenzen. Ik heb het niet dagelijks nodig, maar voor problematisch materiaal is het zeer bruikbaar. Let wel dat elke eq slechter gaat klinken (faseverschuiving, ringing) naarmate je de filters steiler maakt, dus als het niet per se nodig is zijn dergelijke chirurgische ingrepen niet aan te raden.

Natuurfase

Pro-Q 2 kan in drie modi opereren: Zero Latency, Natural Phase en Lineair Phase. Zero Latency gebruikt iir-filters zoals de meeste plug-inequalizers. Deze filters opereren normaal gesproken op de samplerate waar je in werkt, waardoor ze aan de bovenkant van hun frequentiebereik wat verschillen van analoge equalizers qua frequentie- en faserespons. Zero Latency mode corrigeert hiervoor, waardoor ook bij op hoogste frequenties de frequentierespons van de filters intact blijft. Maar de faserespons, een deel van de reden waarom analoge eq's zo mooi 'natuurlijk' kunnen klinken, raakt hierdoor wel vervormd. Als je ook de faserespons meer richting die van een analoge eq wilt krijgen, moet je daarom de nieuwe Natural Phase mode inschakelen: die gebruikt oversampling om het werkingsgebied te vergroten, waardoor de frequentie- en faserespons ook bij hoge frequenties intact blijven. Hoe klinkt dat dan? Met name op samplerates van 44,1 en 48kHz maakt het verschil. Logisch ook, want alleen dan liggen de grenzen van je digitale systeem in de buurt van het hoorbare bereik. Natural Phase mode lijkt wat opener te klinken dan Zero Latency mode, maar het is allemaal heel subtiel. Op 88.2 of 96kHz kun je je afvragen of de extra filtering die er nodig is voor

SPECIFICATIES

- maximaal 24 eq-banden
- soorten filters: bell, notch, high/low shelf, high/low cut, band pass, tilt shelf
- filter slope max 96dB/oct
- mid/side-mode
- ingebouwde spectrum analyzer met pre-eq, post-eq en sidechain modes
- grote output level-meter met piekindicatie
- midi learn
- undo/redo en A/B-vergelijking
- stereo- en monoversies
- vst/vst3/au/aax/native/audiosuite-plug-in (64/32-bit), plus rtas (32-bit)

up- en downsampling het wel waard is; in die gevallen klinkt Zero Latency mode misschien wel net zo goed of beter.

Tot slot is er ook nog de Lineair Phase mode, die de gebruikelijke optie biedt om de buffergrootte in te stellen. Grotere buffers geven meer precisie bij lage frequenties, maar kunnen ook meer pre-echo (een hinderlijk effect) veroorzaken. Met name om zonder hoorbare kleuring correcties in het midden of hoog te doen, kan Lineair Phase mode bruikbaar zijn. Bijvoorbeeld om een resonantie in een klassieke opname wat te verzwakken, zonder dat een faseverschuiving de klank van de opname verandert.

Al met al gebruik ik Pro-Q 2 meestal in Zero Latency mode, en klinkt hij goed. Hij mist het karakter van een analoge eq – de klank is behoorlijk transparant – maar eerlijk gezegd is dat precies wat ik zoek in een plug-in-eq, en maakt het Pro-Q 2 geschikt voor 75% van de taken in een gemiddelde mix. Voor de speciale gevallen is het fijn een Neve- en een Pultec-achtige eq achter de hand te hebben, maar voor de rest kan hij het prima af.

Niveaoverschil

Ik heb misschien wel de beste functie tot het laatst bewaard, want het moeilijkste van eq-gebruik is goed vergelijken of het resultaat wel beter is dan het origineel. Dat vergelijken is zo lastig omdat eq-ingrepen ook luidheidsverschillen veroorzaken: als je het hoog in een stem met 4dB boost, zou je de hele stem misschien wel 1,5dB zachter kunnen zetten in de mix voor hetzelfde gevoel van luidheid en nabijheid. Eigenlijk moet je die 1,5dB meteen meenemen in de vergelijking

als je aan de eq draait, want anders hoor je nooit hoe het resultaat van je handelingen uiteindelijk in de mix zal werken. En dat is uiteindelijk het enige dat ertoe doet; hoe het geluid in context werkt.

Daarom heeft Pro-Q 2 autogain, een functie die eigenlijk verplicht in elke plug-in-eq zou moeten zitten. De naam zegt het al: er wordt automatisch gecorrigeerd voor het niveauverschil dat je eq-ingrepen veroorzaken. Natuurlijk gaat dat niet perfect; je kunt niet verwachten dat de autogain-detectie op dezelfde manier 'hoort' als een mens, maar het is in ieder geval al veel beter dan zonder autogain. En eventueel kun je het uitgangsniveau van de plug-in met de hand nog wat bijstellen om het helemaal naar wens te krijgen.

Conclusie

Net als je denkt dat er niet veel meer te innoveren valt aan zo'n oud concept als de parametrische equalizer, komt FabFilter met een aantal verrassende nieuwigheden op de proppen. Niet alle features vind ik even baanbrekend, maar de nieuwe filtervormen, de gestroomlijnde bediening, schaalbare interface en de autogain-functie zijn wat mij betreft allemaal zeer welkom. Als je zoekt naar een veelzijdige eq om op elk kanaal van je mix te kunnen gebruiken – ja, hij is ook nog eens cpu-vriendelijk – dan hoort Pro-Q 2 zeker op je lijstje. ■

HET OORDEEL

- interface werkt supersnel
- voor elk doel een ander filter
- autogain

- Spectrum Grab nodig uit tot kijken in plaats van luisteren

